

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K čemu má či naopak nemá sloužit „povinné ručení“

Čerstvý náleží IV. senátu Ústavního soudu vyhlášený dne 27. 2. 2018 ve věci sp. zn. IV. ÚS 2043/17 přináší poněkud jiný pohled na náhradu škody z „povinného ručení“. Tomuto tématu se Ústavní soud opakovaně věnoval a ve svých rozhodnutích kladl důraz na skutečnou náhradu škody poškozeným. Vycházel z toho, že automobil poškozený při dopravní nehodě bude mít vždy nižší cenu než před nehodou, i když dostane nové díly. Tedy, že pojišťovny nemohou krátiť poškozené tím, že počítají s amortizací dílů původních. Tentokrát se však Ústavní soud pojišťovny zastal. Nikoli však proti poškozenému, ale proti tzv. „lovcí dopravních nehod“.

Obvodní soud pro Prahu 1 zamítl žalobu žalující společnosti (dále jen společnosti NS), která se po pojišťovně domáhala zaplacení částky 12 579 Kč jako pojistného plnění „z povinného ručení“, představující náhradu části škody vzniklé na vozidle pojištěné fyzické osoby - majitelky havarovaného vozidla (poškozená). Autoservis, který po nehodě vozidlo opravil, totiž vyfakturoval poškozené částku 30 927,62 Kč, odpovídající objektivizované škodě (jako kdyby bylo vozidlo opraveno s použitím originálních dílů a oprava provedena v autorizovaném servisu). Reálně však provedl opravu méně kvalitně a s nižšími náklady. Pojišťovna odmítla zaplatit náklady ve výši, kterou vypočetl autoservis, a uznala škodu jen 18 000 Kč. Uhradila tedy pouze náklady, odpovídající fakticky provedené a méně kvalitní opravě. Poškozená následně postoupila žalovanou pohledávku spočívající v neuhrazené části tvrzené škody na společnost NS, která se likvidací pojistných událostí a problematikou nároků z nich vyplývajících zabývá (tzv. „lovec dopravních nehod“). Obvodní soud svůj zamítavý rozsudek odůvodnil tím, že na opravu vozidla byly použity i neoriginální díly nižší hodnoty, proto nemohla pojištěnci vzniknout škoda v žalované výši a následně nemohla být pohledávka platně postoupena na společnost NS. Obvodní soud správně zdůraznil, že nikdo nemůže získat právní výhodu, jednal-li nezákonně nebo nepoctivě, tedy není možné se domáhat peněžitého plnění za opravu originálními náhradními díly, jestliže oprava byla provedena náhradními díly neoriginálními, které jsou levnější. Městský soud v Praze k odvolání společnosti NS prvostupňový rozsudek změnil a uložil pojišťovně povinnost zaplatit společnosti NS částku 12 579 Kč a nahradit náklady řízení. Na stanovení výše škody podle odvolacího soudu nemá vliv, zda bylo vozidlo vůbec opravováno, zda byla oprava provedena kvalitně a kolik za ni poškozený zaplatil, případně zda vůbec platil. „Objektivizovaná“ škoda byla určena znaleckým posudkem, pojišťovna však zaplatila pouze část a proto jí byla uložena povinnost doplatit zbytek. K námitce parazitování společnosti NS na systému povinného ručení odvolací soud uvedl, že je možná pochopitelná z lidského hlediska, nemá však věcné opodstatnění. Pojišťovna se poté obrátila na Ústavní soud.

Jak již bylo uvedeno výše, Ústavní soud opakovaně zdůraznil princip plného odškodnění v maximální možné míře. Takovéto závěry však byly učiněny za účelem ochrany poškozených jakožto slabších stran sporů. V nyní posuzované věci je ale předmětem přezkumu spor mezi pojišťovnou a podnikatelským profesionálem a žádná ze stran tedy není tou „slabší“.

Ústavní soud zrušil napadené rozhodnutí, neboť dospěl k závěru, že odvolací soud porušil právo pojišťovny na soudní ochranu (spravedlivý proces) tím, že se pouze formalisticky - nikoliv s citem pro podstatu souzené věci - vypořádal s námitkami ohledně nepoctivého a nemravného jednání společnosti NS a současně zasáhl do práva podnikat.

V odůvodnění nálezu Ústavní soud uvedl, že dosahování zisku je smyslem podnikání, které zasluží respekt a ochranu – nesmí se však dít parazitujícím a právo zneužívajícím způsobem. Ústavní soud má však vážné pochybnosti o tom, zda podnikání společnosti NS bylo vedeno ve fair duchu, v souladu s dobrými mravy a minimálně tím se měl odvolací soud zabývat. Systém povinného ručení primárně chrání poškozené, potažmo i viníky nehod, nelze však připustit, aby byly účelovým navyšováním nákladů na odstraňování škod čerpány finanční prostředky, které by při poctivém jednání čerpány nebyly, což by nakonec mohlo jít k tíži všech pojistníků (nejen podnikatelů v oboru pojišťovnictví), neboť „povinné ručení by podražilo“. Byla-li od zahájení opravy vozidla uměle navyšována její cena, aby odpovídala kvalitní a autorizované opravě, aniž by s tím byla poškozená (navíc v postavení spotřebitelky, tedy slabší strany) srozuměna, a šlo pouze o maximalizaci příjmu autoservisu či společnosti NS ze systému povinného ručení, pak lze mít pochybnosti o tom, zda je možné takovému jednání poskytnout právní ochranu, zda nejde o jednání nepoctivé a v rozporu s dobrými mravy.

Městský soud v Praze bude nyní muset věc znovu projednat a jeho úkolem bude zejména z hlediska dobrých mravů znovu přezkoumat chování společnosti NS, okolnosti opravy vozidla poškozené a postoupení pohledávky za pojišťovnou. Ukáže-li se jednání autoservisu či společnosti NS jako nepoctivé, nelze mu poskytnout právní ochranu.

Úplné znění nálezu je k dispozici >>> [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů – tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí – Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)